

**การศึกษาการพัฒนาดตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี**
**Study of Self Development Among Early Childhood Education Student Faculty
of Education Bangkokthonburi University**

ปิยกานต์ ปานอุไร¹, พิจิตรา เกษประดิษฐ์², กิตติมา เฟื่องฟู³ และ สุภา สุขวิบูลย์⁴
Piyakarn Parnurai¹, Pigitttra Kedpradit², Kittima Fueangfu³ and Supa Sukvibul⁴

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Education, Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: ¹piyakarn.par@bkkthon.ac.th

Retrieved: July 30, 2025; Revised: August 24, 2025; Accepted: August 26, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาดตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาดตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ ชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ชั้นปีที่ 1-4 จำนวนทั้งสิ้น 227 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 40 ข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ .945 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1. นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีความต้องการในการพัฒนาดตนเองโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. นักศึกษาทุกเพศ ทุกชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกระดับมีความต้องการในการพัฒนาดตนเอง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่านักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาดตนเองด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ด้านร่างกายไม่มีความแตกต่าง นักศึกษาชั้นปีต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาดตนเองโดยรวมและรายด้านไม่ต่างกัน นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาดตนเองโดยรวมและรายด้านไม่ต่างกัน จากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความต้องการในการพัฒนาดตนเองของนักศึกษาและเป็นข้อมูลในการที่คณะศึกษาศาสตร์จะจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาดตนเองของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนาดตนเอง; นักศึกษาการศึกษาปฐมวัย; คณะศึกษาศาสตร์

Abstract

The purpose of this research is to study 1) To study of self development among early childhood education student faculty of education Bangkokthonburi University 2) To study and compare of self development among early childhood education student faculty of education Bangkokthonburi University while classifying study groups by gender, grade and academic

achievement levels. This research uses research and development methods. The samples in this research were 1-4 grade of early childhood education student faculty of education Bangkokthonburi University of study with a total two hundred and twenty-seven people. The tool used in this was a questionnaire with forty questions. The reliability measurement was performed using coefficient which had a reliability value of .945. The data were analyzed were as follows: average scores, standard deviation, t-test and one way ANOVA. The results of the research were as follows: (1) Early childhood education student faculty of education Bangkokthonburi University had a high level of overall need for self development; (2) All undergraduate students, regardless of gender, year of study, or academic achievement level, have a need for self development. When categorized by area, it was found that: gender groups in the emotional, social and intellectual, which differed by .05, with the exception of the physical aspect which was identical; the need for self development among undergraduates compared by each grade and were in overall and individual terms considered identical; the need for self development among undergraduates with different academic achievement were identical both individually and overall. This study reveals students' self development needs and provides valuable information for the Faculty of Education to effectively organize activities promoting student self development.

Keywords: Self Development; Early Childhood Education Student; Faculty of Education

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้ระบบของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในรูปแบบของการค้าระหว่างประเทศ การผลิต การขายสินค้าและบริการ การพัฒนาเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในระบบของการทำงาน ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องเหล่านี้ทำให้ผู้บริหารธุรกิจ เจ้าของสถานศึกษาต่าง ๆ มีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องปรับตัวในการบริหารธุรกิจในทุกด้าน ซึ่งการดำเนินการบริหารทรัพยากรมนุษย์นั้นถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญในการบริหารธุรกิจประการหนึ่งที่จะต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการบริหารไปให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ (ประภัสสร เทพชาตรี, 2554) จากกระแสนิยมที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการในธุรกิจ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานราชการและเอกชน รวมถึงสถาบันการศึกษา ต่างล้วนได้รับอิทธิพลจากกระแสนิยมจนต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการของตนเองเพื่อให้สามารถสร้างความเจริญเติบโตขององค์กรและเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์มากขึ้น โดยเป็นการรวมกันของทักษะ ความรู้ สุขภาพ ค่านิยมและแนวคิดในตัวคนหนึ่ง ดังนั้น การลงทุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร ทั้งทางด้านการศึกษา การให้สวัสดิการหรืออื่น ๆ นับว่าเป็นการลงทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลตอบแทนที่เป็นรายได้ขององค์กร สรุศักดิ์ ชะมารัมย์ (2560) ได้กล่าวว่า ทุนมนุษย์หรือ Humal Capital หมายถึง คุณลักษณะต่าง ๆ รวมถึงความสามารถที่มีอยู่ในตัวมนุษย์เอง ได้แก่ ความรู้ ความชำนาญ ทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตของการทำงาน องค์กรและรวมถึงการพัฒนาประเทศ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) มีจุดเน้นและเป้าหมายของการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมในการพัฒนาที่ชัดเจนที่ประเทศควรมุ่งไปในระยะเวลา 5 ปี ซึ่งมีการกำหนดแผนกลยุทธ์รายหมุดหมาย ที่ครอบคลุมการพัฒนาประเทศในทุกภาคส่วน ซึ่งหมุดหมายที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาทุนมนุษย์ คือ หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่ง

เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต ซึ่งหมายความว่าได้กล่าวถึงการพัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัยทั้ง การยกระดับมาตรฐานการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน โดยคนทุกช่วงวัยจะได้รับการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงจะสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย การสร้างงานอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

มนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างมากขององค์กร การขับเคลื่อนองค์กรที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยการทำงานของมนุษย์เป็นสำคัญ ในขณะเดียวกันมนุษย์จะต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับระบบการทำงาน พจน์ พจนพานิชย์กุล (2556) ได้กล่าวถึงการพัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น หรืออย่างน้อยเป็นการที่ต้องการมีชีวิตที่มีความสุขในการอยู่ในสังคม การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของตน การพัฒนาตนเองทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลก ความสำคัญในส่วนของการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นหรือเป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อสิ่งที่ดีกว่าจากการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่เพิ่มขึ้น หรือสามารถลดต้นทุนได้เพิ่มขึ้น การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานนั้น เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้นนั่นเอง การพัฒนาตนเองนั้น สามารถพัฒนาได้หลายด้าน การพัฒนาตนเองทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญานั้นเป็นพื้นฐานในการที่บุคคลสามารถจะพัฒนาตนเองได้ ชิตินทรีย์ บุญมา (2559) กล่าวถึงการพัฒนาทางด้านร่างกาย คือ การเสริมสร้างร่างกายให้สมวัย มีสุขภาพดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีภูมิคุ้มกันโรคดี นอนหลับพักผ่อนได้เป็นปกติ ส่วนด้านอารมณ์ คือ การมีสภาพจิตปกติ สามารถปรับตัวให้เข้ากับบรรยากาศของสังคมได้ สามารถควบคุมอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ สำราญ จุช่วย (2558) กล่าวถึงการพัฒนาด้านสังคมว่าเป็นการยอมรับและยกย่องจากสังคม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานที่จัดขึ้น การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรม ส่วนพจน์ พจนพานิชย์กุล (2556) กล่าวถึงการพัฒนาตนเองด้านสติปัญญาว่าเป็นการการเพิ่มทักษะด้านความรู้ให้กับตนเอง เช่น การเข้าอบรม การอ่านหนังสือ การเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับตนเองในด้านต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ผู้ที่มีความต้องการในการพัฒนาตนเองนั้นจะต้องมีความต้องการเปลี่ยนแปลงตนเองด้วยความสมัครใจ การพัฒนาจึงจะเกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นและจะเป็นการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อนำไปประกอบอาชีพของตนเองในอนาคตจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาในศาสตร์ของตนเอง และเตรียมความพร้อมในการทำงานในอนาคตซึ่งนักศึกษาจะต้องมีการพัฒนาตนเองควบคู่กันไปด้วย ดังงานวิจัยของวัชรภัทร แสงแก่นเพชร (2561) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนาตนเองของนิสิตวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในฐานะประชาคมอาเซียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของนิสิตครูที่จะต้องควบคู่ไปกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ในส่วนของมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีนั้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ทำการผลิตบัณฑิตหลากหลายสาขาวิชา คณะศึกษาศาสตร์เป็นแหล่งผลิตครูเพื่อป้อนให้กับสถาบันการศึกษาอย่างมีคุณภาพ จึงมีการกำหนดแผนกลยุทธ์ของคณะให้มีพันธกิจในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความเป็นผู้นำและรับผิดชอบ คิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข และมีทักษะวิชาชีพที่สร้างสรรค์ จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นว่าต้องการพัฒนาตนเองในขณะที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยและมีความต้องการให้ผู้บริหารสนับสนุนการพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านเท่าที่จะสามารถพัฒนาได้

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเองของนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยัง

เป็นการสนองนโยบายการผลิตครูของครูสภาที่ต้องการให้นักศึกษาได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงการนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการกำหนดแนวทางการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ ชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษากรอบแนวคิดของดุซงกี อรรถาธิบาย (2561) ได้ให้แนวคิดของการพัฒนาตนเองว่าเป็นการที่บุคคลต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีกว่าเดิมไม่ว่าจะในด้านใด จึงทำให้ตนเองมีศักยภาพสูงขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการหรือเป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับจิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2557) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาตนเองในเชิงจิตวิทยาว่าเป็นการกระทำเพื่อการเจริญส่วนตน เป็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ด้านความมุ่งมั่นปรารถนาและค่านิยมอันเป็นพฤติกรรมภายในซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมภายนอกในการนำพาตนเองสู่ความเจริญก้าวหน้า โดยเน้นการพัฒนาพฤติกรรมในทุกด้านไปพร้อมกัน อีกประการหนึ่ง คือการดูแลสิ่งแวดล้อมภายนอก การดูแล ส่งเสริม สนับสนุนจัดมวลงประสการณที่เอื้อต่อการพัฒนา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองข้างต้นแล้วทำให้ทราบถึงแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นจากเดิม ดังนี้

1. การสร้างความตระหนักในการพัฒนาตนเอง โดยการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองทั้งในการเรียนระดับมหาวิทยาลัยและความพร้อมในการประกอบอาชีพในอนาคต
2. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมในด้านที่ตนเองต้องการพัฒนาให้มากขึ้น จัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development) โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยซึ่งมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. เพศ
 - 1.1 เพศชาย
 - 1.2 เพศหญิง
 - 1.3 เพศทางเลือก
2. ชั้นปี
 - 2.1 ชั้นปีที่ 1
 - 2.2 ชั้นปีที่ 2
 - 2.3 ชั้นปีที่ 3
 - 2.4 ชั้นปีที่ 4
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
 - 3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
 - 3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ตัวแปรตาม

- การศึกษการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน
1. ด้านร่างกาย
 2. ด้านอารมณ์
 3. ด้านสังคม
 4. ด้านสติปัญญา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการทำวิจัยคือ นักศึกษาเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1-4 ของสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำนวนทั้งสิ้น 227 คน โดยแบ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 47 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 54 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 78 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 48 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้พัฒนามาจากการศึกษากรอบแนวคิดของไพศาล ไกรสิทธิ์ (2541) จึงได้จัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ประกอบด้วย 3 ตอน รายละเอียด คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert, 1932) โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา และตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษานำจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องและความถูกต้องชัดเจนของข้อคำถามในแบบสอบถามและตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา จากนั้นทำการพิจารณาความสอดคล้องของความครอบคลุมของแบบสอบถามและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปเพื่อใช้ในแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำ

แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษามหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยใช้สูตรของครอนบาค (Ferguson, 1971) มีค่าเท่ากับ .945

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบ่งออกเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาเป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยรวมทุกด้านในระดับความต้องการมาก ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

ความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์	(n= 227)		ระดับความ ต้องการ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านร่างกาย	4.18	.57	มาก
2. ด้านอารมณ์	4.27	.52	มาก
3. ด้านสังคม	4.24	.57	มาก
4. ด้านสติปัญญา	4.30	.53	มาก
รวม	4.24	0.45	มาก

จากตารางที่ 1 ความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร สรุปโดยรวม 4 ด้านภาพรวม พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ถึง 4.30 แปลผลว่าความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านสติปัญญาเป็นด้านที่นักศึกษามีความต้องการในการพัฒนาตนเองมากที่สุด รองลงมาคือความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านร่างกายตามลำดับ

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาตนเอง โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ ชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ด้านร่างกายไม่มีความแตกต่าง ในการจำแนกเป็นรายชั้นปี พบว่า นักศึกษาชั้นปีต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาตนเองโดยรวมและรายด้านไม่ต่างกัน และนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาตนเองโดยรวมและรายด้านไม่ต่างกัน

ในส่วนของการข้อเสนอแนะ นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของนักศึกษาเป็นอย่างมาก เช่น ต้องการให้มหาวิทยาลัยมีกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพ การตรวจร่างกายประจำปี กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมการพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมการใช้ AI ในการทำงานและการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากวิจัยวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ทุกด้านมีความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษามี ความต้องการในการพัฒนาตนเองทุกด้าน ในด้านร่างกายนั้นนักศึกษามีการพัฒนาตนเองในด้านการออกกำลังกาย การเอาใจใส่เรื่องสุขภาพของตนเอง การบริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะเพื่อสนองต่อความต้องการของ ร่างกายในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาร่างกาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกริช ภัทรภาคิน (2558) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนานักศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งได้กล่าวถึงการพัฒนาร่างกาย ได้แก่ การทำร่างกายให้แข็งแรง ปราศจากโรคภัย บริโภคอาหารที่มีคุณค่า ออกกำลังกายเป็นประจำ ซึ่งจอห์น แม็กซ์เวลล์ (2556) กล่าวว่า การจะ ทำให้ร่างกายแข็งแรงนั้น จะต้องมีการออกกำลังกายที่ดี รับประทานอาหารที่มีคุณค่า ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ในด้านอารมณ์ นักศึกษามีความต้องการในการพัฒนาตนเองในระดับมาก เนื่องจากการที่มีสุขภาพจิตดีย่อมอยู่ใน ร่างกายที่ดี การพัฒนาทางด้านอารมณ์นั้นสามารถพัฒนาได้จากการสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดี ผีการควบคุมอารมณ์ ผ่อนคลายจิตใจด้วยการฟังเพลง ทำงานอดิเรกที่ชอบ มีความอดทนอดกลั้นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ มีความเข้าใจใน อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ขวัญเมือง แก้วดำเกิง (2561) ได้กล่าวถึงการที่บุคคลจะมีความสามารถทางด้าน อารมณ์ที่ดีนั้นจะต้องมีการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง มีความรับผิดชอบ ควรมีการฝึกสติของ ตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อไม่ให้เป็นที่สสารอารมณ์ของตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดนัย เอี่ยมวัณเสริ (2560) ที่ได้ทำการศึกษาศึกษาภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีสุขภาพจิตอยู่ใน ระดับมาก เพราะมีการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพจิตของตนเอง ในด้านสังคม นักศึกษามีความต้องการในการ พัฒนาตนเองในระดับมาก เนื่องจากการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการอยู่ในสังคม บุคคลจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้ นั้นจะต้องรู้จักการปรับตัวในดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวได้อย่างมีความสุข ปัทมา สมความคิด (2561) กล่าวถึงการ ทำงานร่วมกับผู้อื่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนควรมี โดยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เป็นคนมอง โลกในแง่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีการประนีประนอม การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น พฤติกรรมเหล่านี้จะยอมให้มี เสน่ห์มากขึ้น เป็นการสร้างความประทับใจกับบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวรรณ ดวงแข (2559) ที่ได้ ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความรู้และทักษะในวิชาชีพของนิสิตเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า นิสิตมีระดับทักษะชีวิตในการสนับสนุนทางสังคมและการพัฒนาตนเองเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับสูง เพราะนิสิตมีการปรับตัวและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในด้านสติปัญญา นักศึกษามีความต้องการในการ พัฒนาตนเองในระดับมาก ซึ่งอยู่ในระดับสูงสุด เนื่องจากนักศึกษามีการพัฒนาตนเองทางด้านสติปัญญาอย่าง ต่อเนื่องจากการเพิ่มพูนทักษะความรู้ให้ตนเอง เช่น การอ่านหนังสือ การเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชาที่ เรียน การหาประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน ดุษฎี อรรถนังอังกูร (2561) กล่าวว่า การพัฒนาปัญญาเป็นการเพิ่มทักษะด้านความรู้ซึ่งประกอบไปด้วยสติ เพื่อกำหนดให้ตนเองสามารถแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าได้อย่างทัน่วงทีและควรมีการศึกษาหาแหล่งความรู้เพิ่มพูนจากภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริษา กลิ่งพงษ์ (2556) ที่ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายปฏิบัติการ คณะพาณิชย ศาสตร์และการบัญชี พบว่าบุคลากรมีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านสติปัญญาในระดับมาก

ผลจากวิจัยวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาตนเองของ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยรวมและจำแนกตามเพศ ชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากผลการวิจัยพบว่า เพศที่ต่างกันมีความต้องการพัฒนาทางด้านอารมณ์ ด้าน สังคม และด้านสติปัญญาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่บุคคลจะมีอารมณ์ต่าง ๆ อาจเป็นความพึงพอใจ ความโกรธ ความร่าเริง ที่มีความแตกต่างกัน ทางด้านสังคมอาจเป็นเพราะการอยู่ร่วมในสังคมที่มีสิ่งแวดล้อมที่

แตกต่างกัน จึงทำให้มีความต้องการการพัฒนาตนเองทางด้านสังคมที่แตกต่างกัน ด้านสติปัญญาพบว่าความต้องการในแต่ละเพศมีความต้องการในการพัฒนาตนเองแตกต่างกัน โดยปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การรับข้อมูลในการสื่อสารแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทนพ เข้มเพชร (2561) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า นิสิตปริญญาตรีในภาพรวมมีความต้องการในการปรับตัวจำแนกตามเพศทางด้านสังคมและด้านอารมณ์ที่ต่างกัน ส่วนทางด้านร่างกายนั้นพบว่านักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มีความต้องการในการพัฒนาที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น เพศจึงไม่ใช่ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความต้องการในการพัฒนาตนเองทางด้านร่างกาย ซึ่งสอดคล้องกับการที่สุรางค์ โค้วตระกูล (2564) ที่ได้กล่าวว่า เพศชายและเพศหญิง สามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ และเรียนรู้ได้ทัดเทียมกัน ทั้งนี้จะเป็นเพราะมหาวิทยาลัยจัดการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียนของนักศึกษาทุกเพศ นักศึกษาทำกิจกรรมร่วมกันในสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกัน จึงไม่เกิดความแตกต่างระหว่างเพศ ในด้านของชั้นปีที่นักศึกษาศึกษาอยู่ พบว่า ความต้องการในการพัฒนาตนเอง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เนื่องจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีการจัดโครงการที่พัฒนานักศึกษาทุกชั้นปี ซึ่งพบว่า นักศึกษาไม่ว่าจะอยู่ชั้นปีใดก็ตามมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจพร อรุณประภารัตน์ (2566) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566 พบว่า พฤติกรรมทางด้านอารมณ์ ความเครียด ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา พบว่า ความต้องการในการพัฒนาตนเอง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เนื่องจากในยุคปัจจุบันเป็นยุคของการแข่งขันมีความจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต เน้นประสบการณ์วิชาชีพความเข้าใจหรือทักษะในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลต่อการทำงานของบุคคล แม้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความแตกต่างกัน แต่ความต้องการในการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรภัทร์ แสงแก่นเพชร (2561) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนาตนเองของนิสิตวิชาชีพครูในฐานะประชาคมอาเซียน พบว่า นิสิตวิชาชีพครูที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความคิดในการพัฒนาตนเองไม่ต่างกัน

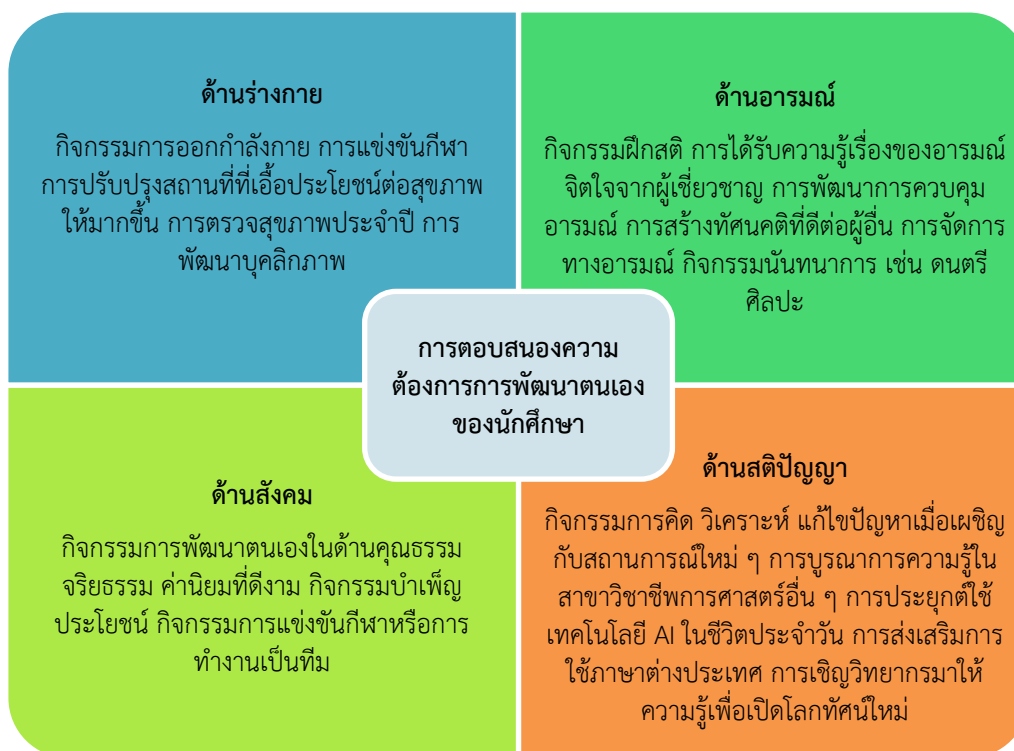
องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาในการส่งเสริมการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ โดยการสอบถามความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาทั้ง 4 ด้าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

2. คณะศึกษาศาสตร์สามารถจัดโครงการและกิจกรรมในการพัฒนานักศึกษาทางด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการของนักศึกษามากยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยสามารถนำมาพัฒนาการตอบสนองความต้องการการพัฒนาตนเองของนักศึกษาทั้งในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กิจกรรมการตอบสนองความต้องการการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

จากภาพที่ 2 แสดงการตอบสนองความต้องการการพัฒนาตนเองของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยที่ผู้วิจัยนำผลการสอบถามในส่วนของการต้องการในการพัฒนาตนเองทั้ง 4 ด้าน อีกทั้งข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดที่ให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระว่าต้องการให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาตนเองในด้านใดบ้างมาประมวลเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาตนเองให้กับนักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา

สรุป

ในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขันทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การคัดเลือกบุคคลเข้าไปทำงานในองค์กรล้วนต้องการคนที่มีความพร้อมทางด้านต่าง ๆ นอกจากทักษะในวิชาชีพที่เหมาะสมแล้ว การมีร่างกายที่แข็งแรง ไม่เจ็บป่วยบ่อย มีอารมณ์จิตใจที่ดี พร้อมต่อการรับความเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ การทำงานภายใต้สภาวะความกดดัน การมีทักษะที่ดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การทำงานเป็นหมู่คณะ การมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นทักษะที่ต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในตนเอง การพัฒนาตนเองทุกด้านนั้นควรจะเริ่มจากมหาวิทยาลัย เพราะมหาวิทยาลัยนั้นเป็นแหล่งบ่มเพาะความรู้ ประสบการณ์ เพื่อให้บุคคลนำไปประกอบอาชีพในอนาคต ดังนั้น แนวทางการพัฒนาตนเองของนักศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบซึ่งจะนำไปสู่การตอบสนองความต้องการการพัฒนาตนเองของนักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1.1 การตอบสนองความต้องการการพัฒนาตนเองด้านร่างกาย จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพให้มากขึ้น เช่น การแข่งขันกีฬา การตรวจสุขภาพประจำปี และการสอนบุคลิกภาพ
- 1.2 การตอบสนองความต้องการการพัฒนาตนเองด้านอารมณ์ จัดกิจกรรมการพัฒนาอารมณ์ ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ การปรึกษาปัญหาสุขภาพจิต กิจกรรมนันทนาการ
- 1.3 การตอบสนองความต้องการการพัฒนาตนเองด้านสังคม จัดกิจกรรมที่พัฒนาทางด้านคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม
- 1.4 การตอบสนองความต้องการการพัฒนาตนเองด้านสติปัญญา จัดกิจกรรมที่พัฒนาในเรื่องของการใช้ AI ในชีวิตประจำวัน การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี ด้านการศึกษาต่อ ด้านการวิจัย เพื่อจะได้ทราบแนวทางในการพัฒนานักศึกษาอย่างถูกต้องและตรงกับความ ต้องการของนักศึกษา
- 2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีคณะอื่น ๆ หรือ สถาบันการศึกษาอื่นและนำมาเปรียบเทียบความต้องการของแต่ละคณะวิชา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา นักศึกษาของมหาวิทยาลัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กริช ภัทรภาคิน. (2558). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษในการเข้าสู่ประชาคม อาเซียนสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ขวัญเมือง แก้วดำเกิง. (2561). *ความรอบรู้ด้านสุขภาพ: เข้าถึง เข้าใจ และการนำไปใช้*. นนทบุรี: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- จอห์น แม็กซ์เวลล์ (2556). *The 15 Invaluable Laws of Growth 15 กฎทองแห่งการพัฒนาตนเอง*. กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์.
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. (2557). *จิตวิทยาทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชิตินทรีย์ บุญมา. (2559). *คู่มือการจัดกิจกรรมทางกายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กโดยใช้รูปแบบ “สนามเด็ก เล่นโดยใช้หลักการเรียนรู้ของสมองเป็นฐาน”*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม สุขภาพ.
- ณัฐดนัย เอี่ยมวัฒน์เสรี. (2560). *สุขภาพจิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ภาควิชาจิตเวช ศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ดุขฎี อรรถจันอังกูร. (2561). *ความต้องการในการพัฒนาตนเองของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย แห่งหนึ่ง (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทนพ เข้มเพชร. (2561). *ความสามารถในการปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมือง การปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารการเมืองการปกครอง, 8(2), 188-199.*
- เบญจพร อรุณประภารัตน์. (2556). *พฤติกรรมสุขภาพของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2556 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ประภัสสร เทพชาตรี. (2554). *การสอนชุดวิชาสังคมโลก*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัทมา สมความคิด. (2561). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ธนะ.
- พจน์ พจนพานิชย์กุล. (2556). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล*. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2568, จาก <https://sites.google.com/site/potarticle>
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. (2541). *การศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. ราชบุรี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- วรวรรณ ดวงแข. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความรู้และทักษะในวิชาชีพของนิสิตเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนศึกษา เฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัชรภัทร แสงแก่นเพชร. (2561). *การพัฒนาตนเองของนิสิตวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในฐานะประชาคมอาเซียน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2670*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำราญ ชูช่วย. (2558). การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนบางขุนนายใต้การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่น. *วารสารปาริชาติ*, 2(3), 15-21.
- สุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2560). *การพัฒนาทุนมนุษย์*. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 2(1), 56-67.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2564). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริษา กลิ่งพงษ์. (2556). *ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายปฏิบัติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Ferguson, G. A. (1971). *Statistical analysis in psychology & education* (3rd ed.): New York: McGraw-Hill.
- Likert, R. A. (1932). A Technique for the Measurement of Attitudes. *Archives of Psychology*, 140, 1-55.
- Stenberg, R. J. (1997). Managerial intelligence: Why IQ Isn't Enough. *Journal of Management*, 23(3), 475-493.